

- caus. *zucken machen*: ततः स्पन्दयते ऽङ्गानि स गर्भश्चेतनान्वितः MBh. 14, 504. अस्पन्दयन्प्राज्ञिम् *nicht von der Stelle bewegend* Âçv. Ça. 4, 4, 2 (अस्य° gedr.). चित्तस्पन्दित *durch den Geist in Bewegung gesetzt*, — *hervorgerufen* (= वनित Schol. 2.) Prab. 16, 16.
- desid. *पिस्पन्दिषते* P. 7, 4, 61, Schol.
- intens. s. पनिष्पद्.
- आ *zucken*: आस्पन्दतेतणां (vielleicht nur fehlerhaft für अस्प°) चास्य बाहुश्चेवाप्यदक्षिणाः R. 6, 29, 10. — Vgl. आस्पन्दन.
- उप caus. s. स्पन्द mit उप caus.
- नि s. 1. निस्पन्द und vgl. स्पन्द mit नि.
- अभिनि MBh. 12, 3881 fehlerhaft für °स्पन्द (so ed. Bomb.).
- परि act. *zusammenfahren* MBh. 12, 4361. R. 2, 14, 12. — Vgl. परिस्पन्द fg.
- प्र med. *zucken* Suçr. 1, 279, 8. प्रस्पन्दमानपुरुषेतरतार Ragh. 5, 68 (प्रस्प° beide Ausgg.). वामं प्रास्पन्दतेकं नयनम् R. 5, 28, 13. *zusammenfahren* 15. MBh. 3, 10565 (प्रस्प° ed. Calc.). 7, 9176 (प्रस्पन्दमान ed. Calc.). प्रास्पन्दच्छ्वेने (प्रास्प° ed. Bomb.) कौशे वृद्धा सस्यमिव झुतम् 13, 3495. — Vgl. प्रस्पन्दन.
- वि med. *zusammenfahren* MBh. 3, 445. 4, 761. 11, 473. अविस्पन्दित (अविस्प° gedr.) *nicht zuckend* Kumāras. 3, 47. °स्पन्दमान Hariv. 338 (neuere Ausg.) fehlerhaft für °स्पन्दमान.
- सम् med. *aufsuchen* so v. a. *in's Leben treten* Bhāg. P. 12, 8, 40.
- स्पन्द (von स्पन्द) m. 1) *das Zucken*: दक्षिणाङ्गं Mṛśēh. 97, 14. पदम् Spr. (II) 2003. कर्° (Hand und Strahl) 1539. दक्षिणाङ्गं° Schol. zu Çik. 15. वामेतरभुजं° Adbhutāsāra ebend. तृणास्पन्दे ऽपि शङ्कितम् Rāśa-Tar. 8, 466. मृडस्पन्दम् adv. Glt. 3, 16. *Bewegung überh.*: क्रिया स्पन्दः, ज्ञानस्य स्पन्दनात्मकत्वात् Kusum. 45, 4. 54, 4. Bhāṣāp. 158. मनो मन्दस्पन्दम् (so zu lesen) Spr. (II) 5256. अ° adj. *unbeweglich* Uttarak. 96, 10 (125, 13). Rāśa-Tar. 5, 364. *unwandelbar*: प्रणय Bhāg. P. 7, 4, 41. — 2) Titel einer Schrift Hall 197. °कारिका, °निर्णय, °नित्य ebend. °विवृति 198. °सूत्र 196. fg. स्पन्दार्थसूत्रावली 198. °शास्त्र Verz. d. Oxf. H. 239, a, 18. — Vgl. निष्पन्द, 2. निस्पन्द, तैलस्पन्दा, नील°, श्वेत°, स्पर्श°.
- स्पन्दर्न (wie eben) 1) adj. (f. आ) *ausschlagend*: गो AV. 8, 6, 17 (स्प° fehlerhaft). — 2) m. *ein best. Baum gaṇa* पलाशादि zu P. 4, 3, 141. Halā. 5, 26. zur Anfertigung von Betten, Stühlen u. s. w. angewandt Varāh. Bhṣ. S. 59, 6. 79, 2. 17. fg. Vgl. स्पन्दन. — 3) n. *das Zucken*: अक्षि° Âçv. Grh. 3, 6, 7. वामाक्षि° Mṛśēh. 111, 4. Mālatim. 5, 2. 3. दक्षिणाक्षि° Schol. zu P. 5, 1, 38. दक्षिणाङ्गं° Schol. zu Bhāṭṭ. 1, 27. सर्वशरीर° Suçr. 1, 313, 3. Varāh. Bhṣ. S. 2, S. 6, Z. 5. Suçr. 2, 37, 15. Verz. d. Oxf. H. 86, b, 35. Sanyadarçanas. 78, 8. 9. 11. von den zuckenden Bewegungen des Kindes im Mutterleibe Jāñ. 1, 11. गर्भास्पन्दन Suçr. 1, 49, 15. 279, 4. *Bewegung überh.* 301, 1. Kathās. 43, 14 (स्प° gedr.). सतत° adj. *stets zuckend* Kāraka 5, 3. अ° adj. Suçr. 2, 47, 3. वत्सु° adj. (स्तन) Bhāg. P. 5, 2, 6. — RV. 3, 53, 19 ist स्पन्दने st. स्पन्दने (so Müller und Aufrecht) zu lesen. Vgl. स्पान्दन.
- स्पन्दिन् (wie eben) adj. *zuckend*: नयन Megh. 93. जिह्वा Rāśa-Tar. 5, 1. स्पन्दोलिका f. *das Sichschaukeln* (= दोलालम्बन Comm) Bhāg. P. 10, 18, 15. — Vgl. स्पन्दोलिका.

स्पन्द्या fehlerhaft für स्पन्द्या.

1. स्पर्, स्पृणोति Dhātup. 27, 13 (प्रीतिपालनयोः; st. पालन auch चलन = जीवन; daher प्राणने bei Vor.), स्पृणुते, पस्पार, स्पर्त्, अस्पार, अस्पृत 3. sg. अस्पार्षम्; inf. स्पर्से. *losmachen, befreien, retten; an sich ziehen, für sich gewinnen* (vgl. spernere): अन्धैरेनान्धन्याऽं नामभिः स्पर्त् RV. 1, 161, 5. अत्रिमस्पः 5, 18, 5. अत्रित्सारस्य स्पृणवाम् रणवभिः शविष्ठं वार्षम् 44, 10. मृकतो नः स्पर्से नु 8, 20, 8. उतालब्धं स्पृणुहि यातुधानात् 10, 87, 7. 161, 2. TBa. 1, 1, 10, 4. 5. आत्मानम् 3, 2, 4. 2, 3, 1. TS. 2, 2, 10, 5. 5, 6, 5, 3. अग्निम् 3, 3. पावन्तिव पुरुषस्तं स्पृणोति 10, 3, 7. 2, 3. 3. र्मोहोक्तान्स्वरसामभिरस्पृणवन् Ait. Br. 4, 19. Çat. Br. 1, 1, 2, 13. वज्रेण स्पृणुते तां स्पृतां स्वीकरोति 3, 3, 1, 3. 5, 3, 24. मृत्योः 8, 4, 2, 2. सूर्याच्छतुः 11, 8, 4, 6. 13, 4, 4, 1. स्तमस्पृत सदनमस्पृत TS. 1, 1, 3, 3. 6, 5, 5, 3. Çat. Br. 3, 4, 4, 4. Kāth. 23, 10 in Ind. St. 3, 464. Taitt. Up. 1, 4, 1. 7. 2, 9. partic.: दिवो वृष्टिर्वाताः स्पृताः TS. 5, 3, 2, 2. VS. 14, 24. fg. तेष्वामासः स्पृतः स्वर्गो लोक आसीत् Pāñśav. Br. 12, 11, 10. Bei den Commentatoren sehr mannichfaltige Umschreibungen: पालयति, रत्नति, प्रोणयति, बलयति, उत्पादयति, हिसितवत्, वाधितवत् (vgl. 2. स्पर्) u. s. w. Vgl. स्पृत्.
- अय अव्यवधि *machen, es Jmd entleiden*: ये न तृप्रा अयस्पृणवते मुहूर्दम् RV. 8, 2, 5. अत्रय आदित्यं तमसो ऽयस्पृणवत *losmachen* Çāññ. Br. 24, 3.
- अय *losmachen, befreien*: अय स्पृधि पितरं योधि विद्वान् RV. 5, 3, 9. शर्धतो ऽभिर्शस्तेः 6, 42, 4. 8, 55, 14. 10, 39, 6. निदः 9, 70, 10. — Vgl. अयस्पृत्.
- आ *an sich bringen*: लोकान् Çat. Br. 3, 3, 2, 3. 4.
- निस् *befreien*: अन्धैरेनान्धन्याऽं नामभिः RV. 7, 71, 5.
- वि *auseinanderreißen, trennen*: संयतं न वि प्परद्यात् न सं यमत् AV. 6, 56, 1. 10, 4, 8. Vgl. Vendidād ed. West. 2, 31. fg. Hierher wohl auch विष्णुला.
2. स्पर्, स्पृणाति v. l. für शर् (हिंसायाम्) Dhātup. 31, 18.
- स्पर् n. so v. a. पर und परःसामन् best. Sāman-Tage und die betreffenden Sprüche und Opfer TBa. 1, 2, 4, 3. Kāth. 33, 6. वायोः स्पर्म् (v. l. परम् und स्पर्म्) N. eines Sāman Ind. St. 3, 235, a.
- स्पर्णा (von 1. स्पर्) adj. (f. ई) *rettend, befreiend*; vielleicht zugleich Bez. einer best. Pflanze AV. 5, 5, 3. आत्म° TS. 6, 5, 2. TBa. 2, 3, 2, 1.
- स्परितर् (von 2. स्पर्) nom. ag. *Schmerzbereiter* (von bösen Menschen, Krankheiten u. s. w.) Çāññ. bei Wilson.
- स्परिश m. = स्पर्श ÇKDr. ohne Angabe einer best. Aut.
- स्पर्ध, स्पर्धति Dhātup. 2, 2 (संघर्षे, संकृषे). अस्पृधन्, स्पृधानं (RV. 3, 31, 4), पस्पृधे, पस्पृधानं, अयस्पृधेयाम् (RV. 6, 69, 8. P. 6, 1, 36), स्पर्धितुम् (AV. 19, 22, 1). des Metrums wegen auch act. स्पर्धति, पस्पृध u. s. w. *sich den Vorrang streitig machen, wetteifern, wettkämpfen; sich bewerben um* (loc.): *streiten um*: अयस्वानो पस्वभिः RV. 1, 33, 5. सूर्ये 61, 15. सूर्यस्य साति 2, 19, 4. देवहूये 7, 85, 2. स्वर्गे लोके Ait. Br. 6, 34. पुरोधायाम् TS. 2, 1, 2, 9. तेने वा सज्जतेषु वा 2, 2, 2. आत्महूयेः 6, 1, 4, 1. मिथः RV. 1, 119, 3. गिरः 7, 18, 3. वचसी 104, 12. 93, 5. Ait. Br. 2, 20. TS. 3, 1, 3, 3. 5, 4, 2, 3. VS. 17, 47. गिर्यो नाप उया अस्पृधन् RV. 6, 66, 11. वार्तस्वनसः श्वेना अस्पृधन् 7, 56, 3. Çat. Br. 1, 1, 2, 8. 14, 4, 30. Götter und Asura 1, 2, 4, 8. 14, 4, 1 u. s. w. — एकवस्तुनि Bhāg. P. 8, 9, 6. परस्परम् MBh. 7, 4312.